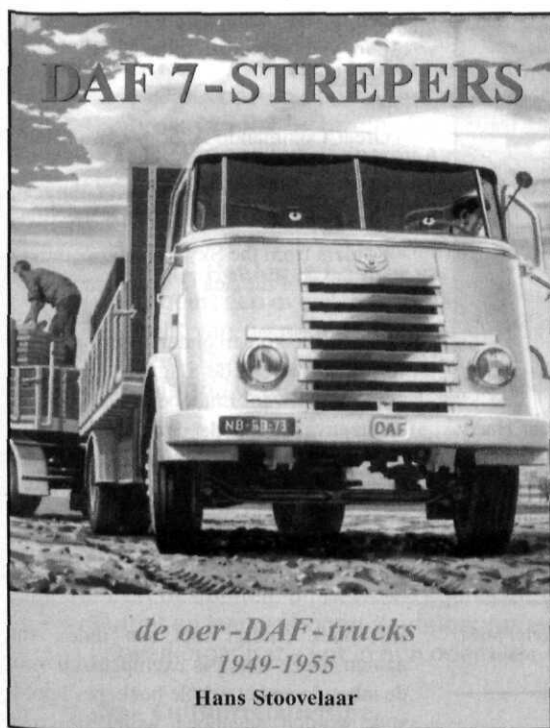

over zijn onderwerp. Het resultaat is een rijk geïllustreerd boek met veel onbekend beeldmateriaal van overwegend goede kwaliteit dat de liefhebber veel kijk- en leesplezier zal verschaffen.

Onoverzichtelijk

Toch zijn er ook enkele zwaarwegende kritiekpunten aan te voeren. Allereerst is dat de onoverzichtelijkheid van de tekst. Stoovelaar heeft ervoor gekozen de lezer het overgrote deel van de materie integraal en in kroniekvorm aan te bieden, als ware het een bronnenpublicatie. Het boek begint in 1928, met de oprichting van

DAF, en loopt vervolgens door tot 1956, toen de productie van de zevenstreper ten einde kwam. Daarna volgen hoofdstukken met vooral veel foto's van zevenstrepers in gebruik bij een aantal grote afnemers, hoofdstukken met foto's van het type in gebruik in een aantal steden en provincies, een hoofdstuk over een aantal exportmarkten, een hoofdstuk over DAF in Nieuw-Guinea en een hoofdstuk over zevenstrepers in gebruik als brandweer-auto.

In vervolg daarop zijn nog hoofdstukken met een restauratieverslag van een derge-

lijke DAF, wat recente foto's van al dan niet gerestaureerde vertegenwoordigers van het type en een stukje over zulke trucks op sloperijen opgenomen. Het boek sluit af met een aantal tabellen met technische gegevens, productiecijfers en een overzicht van modelauto's van de DAF zevenstreper.

Overvloed aan informatie

De indruk ontstaat dat Stoovelaar een probleem heeft gehad met de ordening van de overvloed aan informatie die hij over de lezer uitstort. Een gedegen structuur, die de sleutel zou moeten vormen tot de grote hoeveelheid bronnenmateriaal, ontbreekt. Voeg daarbij een niet bijzonder creatieve typografische vormgeving en het ontbreken van een register, en het zal niemand meer verbazen dat het een lastige opgave is achteraf nog iets in het boek terug te vinden.

Een bijkomende storende factor is dat bij de zeer talrijke citaten uit documenten is verzuimd de oorspronkelijke tekst enigszins in te leiden, te redigeren, of zelfs maar tussen aanhalingstekens te plaatsen. Het wordt hierdoor onduidelijk waar de auteur tot ons spreekt, en waar hij een van zijn vele bronnen aanhaalt. Stoovelaar lijkt vooral sterk in het verzamelen van materiaal, op het punt van een aantrekkelijke presentatie lijkt hij minder bedreven. Redactioneel scoort *DAF 7-strepers* daardoor weinig punten.

Jongensplakboek

Als de lezer het chronologische gedeelte van het boek heeft doorgeworsteld, is hij inmiddels aangeland op pagina 94. Het boek vervolgt vanaf dat punt met een groot aantal korte hoofdstukken met een topografisch uitgangspunt. Ook hier heeft het boek veel weg van een jongensplakboek, of, minder vriendelijk uitgedrukt, van een vergaarbak. Kortom, Stoovelaar had er beter aan gedaan het boek op een andere manier te structureren.

Voor de liefhebber van militaire voertuigen biedt *DAF 7-strepers* een aantal aardige ingangen in de vorm van zeldzame gegevens en beeldmateriaal van de militaire uitvoeringen van de oer-DAF. Ook hier was het boek echter gebaat geweest bij meer structuur, zodat de militaire versies bij elkaar gegroepeerd te vinden zouden zijn.

Wat van *DAF 7-strepers* overeind blijft, is een grote hoeveelheid gedetailleerde informatie en veel interessante foto's, waaraan de echte liefhebber ongetwijfeld veel genoegen zal beleven. Aan deze met veel vlijt verzamelde bloemlezing van bronnenmateriaal voegt Hans Stoovelaar als auteur echter bedroevend weinig toe.

O. GROOT - IMG/KL

Indië blijft ons bezighouden

Door Anton P. de Graaff, Uitgeverij Van Wijnen, Franeker 2003. Paperback, 143 blz. met illustraties. ISBN 90 5194 266 4 € 12,95

Met het dertiende deel van zijn serie 'Met het vergeten leger in Indië' voegt Anton P. de Graaff een nieuw hoofdstuk toe aan het boek over de Indiëveteranen. Zelf is De Graaff inmiddels uitgegroeit tot een boegbeeld van zijn lotgenoten. Meer nog dan officiële instanties, is hij een aanspreekpunt waar veteranen en hun nabestaanden hun verhaal kwijt kunnen.

De werkwijze is identiek aan de aanpak bij meeste van zijn twaalf voorgaande boeken. Hij maakt een keus uit de vele brieven en dagboek aantekeningen die hij ontvangt. Deze teksten bewerkt hij stilistisch tot korte en redelijk leesbare verhalen. Deze verhalen rijgt hij aaneen tot een snoer, waarbij de dagelijkse belevenissen van de Nederlandse soldaten in Indië de rode draad vormen.

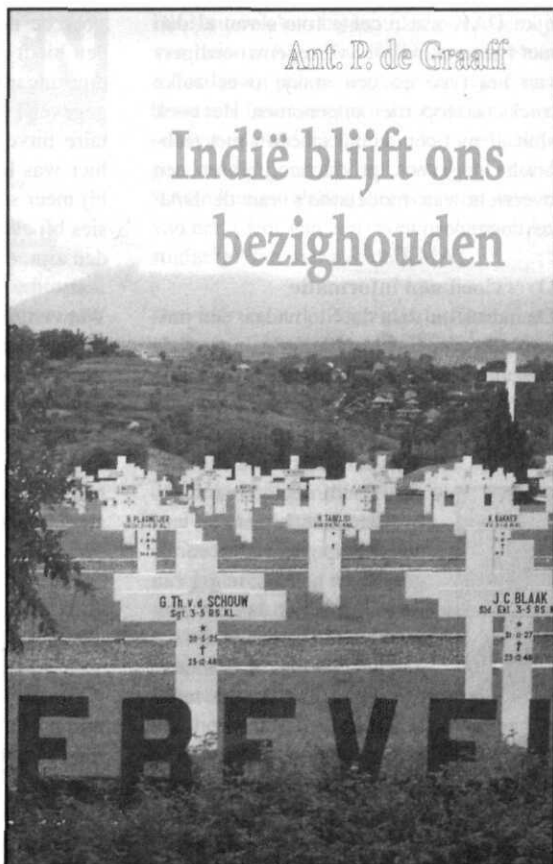
Daarnaast is een steeds terugkerende thema het gebrek aan erkenning, respect en waardering dat de soldaten na terug-

komt in Nederland ten deel is gevallen. De verhalen voorziet De Graaff soms van commentaar vanuit zijn eigen ervaringen. Dit geheel, gelardeerd met oude foto's, afschriften van documenten, kaarten, orders, brieven of krantenartikelen vormt al jaren hét handelsmerk van De Graaff.

Als je deze verhalen uit militair-historisch of literair perspectief beoordeelt, zou je ze kunnen afdoen met 'weinig nieuws onder de zon' of 'meer van hetzelfde'. Maar de bonte lapjesdeken van verhalen die De Graaff steeds weer uitbrengt, moet vooral worden gezien als emotionele verwerking van een groep van meer dan 100.000 Hollandse jongens die ver van huis en haard deden wat ze dachten dat hun plicht was.

Meer dan 6000 lieten het leven. Duizenden raakten lichamelijk verminkt. Velen kwamen er na korte of lange tijd achter dat ze door de gebeurtenissen in Indië blijvend zijn opgescheept met psychische klachten.

De Graaff geeft hen een stem. Daarvoor verdient hij alle waardering. Deel dertien is niet veel beter of slechter dan deel tien,

elf of twaalf. Soldaat Kees, huzaar Harry, pionier Jan of dominee Jense – hun verhalen zijn van alle tijd en de moeite van het lezen waard. Want te weinigen hebben gezegd: 'Jongens, bedankt voor wat jullie gedaan hebben'.

drs. F. MATSER – kolonel MPSD

Daring to win

Special Forces at War, door D. Eshel, 216 blz. met 27 zwart-wit foto's geïll., Cassell, Londen 1998.
ISBN 03 0435 053 2
€ 19,-

Het vak SKG (Strategie en Krijgsgeschiedenis) maakte in 1970 deel uit van het officiersexamen. Daarvoor heb ik een scriptie gemaakt over de raid op Dieppe in 1942 (operatie Jubilee). Hoofdstuk 10 van het boek *Daring tot win* trok daarom onmiddellijk mijn aandacht, omdat het handelt over 'The Commandos at Dieppe'.

Na lezing van dat hoofdstuk en de scriptie bleef ik met een gevoel van teleurstelling achter. De teleurstelling werd niet veroorzaakt door het opnieuw lezen van de scriptie (al vraag ik me nu wel af hoe men voor zo'n verhaal meer dan een voldoende heeft gegeven) maar door de wijze waarop Eshel Dieppe behandelt. In vijf bladzijden wordt eerst een heel grote lijn geschetst om vervolgens enkele details uit te lichten. Deze benadering blijkt later ook bij de meeste andere hoofdstukken te zijn gevolgd.

In de inleiding geeft Eshel aan dat het boek een hommage vormt voor al dege-

nen die in moeilijke omstandigheden hun opdrachten uitvoerden. Inzet, doorzettingsvermogen, opofferingsgezindheid en kameraadschap zijn belangrijke elementen uit Eshels definitie van Special Forces; elementen die echter niet alleen van toepassing zijn op militairen van Special Forces. Dit blijkt dan ook uit de beschrijving van sommige operaties die veel van de elementen uit Eshels definitie omvatten maar waar met de beste wil van de wereld geen 'Special Forces' operaties van te maken zijn.

Dat Eshels definitie van Special Forces wel heel ruim is, blijkt ook uit zijn boekindeling. Hij behandelt 39 operaties die hij in vier gebieden indeelt. Hij noemt deze delen:

- Great Commando Actions (18 oorlogsoperaties);
- Post-War Elite Actions (13 operaties na WO-II);
- Raiders from the Sky (5 luchtoperaties);
- Warriors of the Sea (3 zeeoperaties).

Aan de orde komen onder andere de verovering van Kreta, de Slag om Arnhem en de redding van Entebbe, maar ook de luchtaanvallen op de dammen in Duitsland. Eshel geeft in zijn inleiding zelf aan dat lang niet alle acties aan bod komen omdat veel acties de publiciteit niet hebben gehaald vanwege het geheime karakter.

Het boek eindigt met een index van namen. Deze index is exemplarisch voor de inhoud van het gehele boek; per hoofdstuk worden nagenoeg willekeurig een deel van de personen wel in de index opgenomen en anderen weer niet.

Dit betekent dat niet veel waarde gehecht kan worden aan het boek *Daring to win*. Ik heb het in een vakantie gelezen en dat is de waarde van dit boek, een aardig vakantieboek in een goedkope paperbackuitvoering, niets meer en niets minder.

drs. J. TERPSTRA, kol b.d. MPSD